	1 an	6 mois	3 mois	1 mois
Một năm.	6 $ 00	6 $ 90	6 $ 30	6 $ 30
Các làng và				
Các công-sở	»	8 . 00	8 . 00	8 . 00
Sáu tháng.	3 . 00	3 . 50	3 . 20	3 . 20
Ba tháng .	1 . 50	1 . 75	1 . 60	1 . 60
Một tháng.	0 . 50	0 . 60	0 . 55	0 . 55

Les abonnements partent du 1er et du 16 de chaque mois

	5 $ 50	9 $ 00
	5 . 50	9 . 00
	5 . 20	3 . 30
	1 . 65	2 . 25
	0 . 55	0 . 75

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue des Cotons, Hanoi

Fondateur : **F. H. SCHNEIDER**
Directeur : **NGUYỄN-VĂN-VĨNH**
Rédacteur en chef : **PHẠM-HUY-LỤC**
Administrateur gérant : **NGUYỄN-VĂN-LUẬN**

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 150

Une seule insertion. . . . 0 $ 20 le c/m
Par contrat annuel
Par centimètre et par insertion. . . . 0 $ 18 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . . 2 $ la ligne
Annonces judiciaires et légales. 1 $ 50 le c/m
On traite à forfait pour les contrats importants.

Một nghề giồng-giọt nên chăn-hưng

Cái nghề giồng-giọt mà tôi muốn nói nên chăn-hưng đây là nghề giồng chuối.

Cách mấy năm về trước, trong tờ báo này đã có một phen cổ-động về nghề giồng chuối, nghề làm bội chuối ở nước ta. Ngay độ ấy, cái dư-luận của người mình đã thấy khuynh-hướng về nghề ấy rất nhiều, mà cái nhiệt-thành của người mình đối với nghề ấy cũng đã thấy mãn-mà lắm: bởi vậy cho nên kể đó ít lâu, nghề giồng chuối ở nước ta nghe chừng cũng đã có bề hơi tiến-bộ: đi về các miền thôn-giã nhà quê, đã thấy một đôi nơi có những trại chuối um-tum ngun-ngút, có những bãi chuối bát-ngát mênh-mông, tưởng chừng như nghề giồng chuối chẳng mấy lúc sẽ có thể thành ra một nghề sinh-lý rất tốt, một cái nguồn lợi rất to cho dân ta, không những đủ cung-cấp cho sự ăn dùng trong nước, mà lại còn hòng thu lợi ở các nước ngoài đem về cũng nhiều.

Thế mà chẳng được bao lâu, cái nhiệt-thành của người mình về nghề giồng chuối lại thấy dần dần ngày một nguội lạnh, cái khuynh hướng của người mình về nghề giồng chuối lại thấy dần dần ngày một tiêu tán như không. Ấy thật là một mối lợi bỏ hoài rất nên tiếc lắm vậy.

Giồng chuối là một giồng thực-vật rất dễ giồng, mà quả nó lại là một thứ thực-phẩm rất bổ, rất dắc dụng lắm. Ở các nước bên Âu Mỹ, sự nhu-dụng quả chuối càng ngày càng nhiều, tại chỗ thì-trường, chuối mỗi ngày mỗi chiếm một cái địa-vị rất to tát. Các chủ giồng chuối, nhiều người chỉ nhờ về chuối mà trở lên giàu có thiên ức vạn tải. Bởi vậy cho nên ở xứ có chuối người ta đã hết sức tìm cách để chăn-hưng, để khoáng-trương cho nghề giồng chuối thịnh-đạt mãi lên, mà cái nghề ấy nay đã thành ra một mối sinh-nhai, một nguồn sinh-lợi rất tối cho các nhà tài-thực cũng chẳng khác gì các nghề sinh-lợi khác vậy.

Ở đảo *Canaries*, người ta thấy có nhiều trại chuối thật là mênh-mông bát-ngát. Ấy phần nhiều chuối đem xuất cảng bán ở các nước bên Âu-châu đều là chuối ở đảo ấy cả. Cứ như lời một người chủ giồng chuối tại đảo ấy thuật lại, thì đồng niên số chuối của xứ ấy đem xuất cảng cực nhiều, mà toàn là chuối tốt thượng hạng, bán rất được tiền. Mỗi năm sau vụ lấy chuối, người ta chia số chuối ra làm hai hạng: một hạng để đem xuất cảng bán đi các nước, còn một hạng để lại bán trong nước nhà. Hạng đem xuất cảng là hạng chuối tốt hơn, mỗi buồng có từ 8 nải đến 13, 14 nải; buồng nào chỉ có từ 7 nải trở xuống thì xếp vào hạng thứ hai; song trong một trăm phần thì chỉ có độ từ 6 phần đến mười phần chuối thuộc vào hạng thứ hai này thôi.

Hạng chuối đem xuất cảng, người ta lại chia ra làm 4 hạng nữa khác nhau. Một là hạng chuối Không-lồ (*Geant*) là chuối cực lớn; hai là hạng chuối tuốt vuv (*Extra*); ba là hạng chuối nhất (*Premier*); bốn là hạng chuối nhì (*Second*).

Cứ như lệ thường, thì hạng chuối không-lồ, mỗi buồng có đến linh hai trăm rưỡi (250) quả, cân nặng đến hai mươi tám (28) cân tây, có khi lại nặng hơn nữa. Hạng chuối tuốt-vuv mỗi buồng có chừng hai trăm (200) quả, cũng có khi nhiều hơn và cân nặng đến ngoài hai mươi nhăm (25) cân tây. Hạng chuối nhất mỗi buồng có chừng một trăm sáu mươi (160) quả, cân nặng độ chừng hai mươi (20) hay hai mươi hai (22) cân tây. Hạng chuối nhì mỗi buồng có chừng một trăm hai mươi nhăm (125) quả, cân nặng độ chừng từ mười hai (12) đến hai mươi (20) cân tây.

Ở đảo *Guadeloupe* cũng là một xứ thổ-sản nhiều chuối, lại có giồng chuối tốt hơn. Chuối ở đảo này thường thường mỗi buồng có từ một trăm sáu mươi (160) đến hai trăm nhăm (225) quả mà cân nặng được từ hai mươi (20) đến ba mươi nhăm (35) cân tây. Cũng có buồng chuối có độ một trăm rưỡi (150) hay hai trăm (200) quả, mà cân nặng tới bốn mươi (40) cân tây. Ở các chợ, người ta chỉ mua những thứ chuối mỗi buồng cân nặng được từ 20 cân trở lên thôi, còn những hạng chuối cân mỗi buồng không nổi 20 cân trở xuống thì không ai buồn mua cả.

Chuối ở *Canaries* và ở *Guadeloupe* tuy bán ở trong bản xứ thì rẻ, song đem xuất cảng ra bán ở các nước ngoài thì lại chiếm được một cái giá rất cao-qui ở các thị-trường. Ở *Canaries* thường thường giá chuối ở các chợ cứ mỗi buồng về hạng không lồ, có độ 250 quả, cân nặng độ 28 cân thì bán được chừng 21 francs; mỗi buồng về hạng toát vuv, có 200 quả, cân nặng 25 cân tây thì bán được 18 francs; mỗi buồng về hạng nhất có 160 quả, cân được 20 hay 22 cân tây, thì bán chừng 11 francs; mỗi buồng về hạng nhì có 125 quả, cân được 12 hay 20 cân tây thì bán chừng 8 francs; còn những hạng chuối dưới nữa nghĩa là những hạng chuối mỗi buồng chỉ được độ bảy tám nải trở xuống, cân chỉ được độ 20 cân trở xuống thôi thì mỗi buồng bán được chừng 4 francs.

Ở *Guadeloupe* tuy ít lâu nay giá chuối đã đắt, nhưng trước hồi năm 1905 giá chuối bán tại bản xứ cũng rẻ lắm: Về hồi ấy, mỗi buồng chuối cân nặng độ 25 cân tây, bán ở các chợ trong bản xứ thì chỉ được độ 1 fr 25 nghĩa là độ đồng mỗi một trăm cân tây chuối bán được có 5 francs.

Tuy rằng chuối ở hai xứ ấy đem bán ở trong bản xứ thì không được cao là bao, bởi vì nó là một thứ hễ sản khắp trong xứ đâu cũng có, cũng giồng nhiều; song vì người ta đem đóng hòm, tải ra các ngoại-quốc bán thì thật thu được một món lợi cực to; bởi vậy cho nên ở hai xứ ấy, thứ thực-phẩm chuối thường vẫn là một thứ đại-lợn trong các hàng-hóa xuất cảng. Như trước hồi chiến-tranh, chuối của xứ *Canaries* và xứ *Guadeloupe* đem sang thành *Paris* nước Pháp bán, cứ mỗi hòm đóng hai buồng, trước còn bán tư 18 francs đến 40 francs một hòm, dần dần về sau tăng ngay lên 130 francs đến 140 francs một hòm, đến như ít lâu nay, thì cái giá ấy lại bỗng tăng lên quá bội: cứ mỗi một buồng chuối của họ tải đến *Paris* thì bán nổi từ 40 francs đến 90 francs, nghĩa là mỗi hòm đóng hai buồng chuối bán được từ 80 francs đến 180 francs.

Chuối của họ đem xuất cảng bán được cao giá là thế, mà mỗi năm họ lại đem xuất cảng rất nhiều: Những một xứ *Canaries* về trước hồi chiến-tranh mỗi năm họ đem chuối xuất cảng sang bán tại nước Anh có đến 7.000.000 buồng, bán tại nước Đức đến 26.000 tấn và bán tại nước Pháp đến 1.000.000 buồng Ấy là không kể số chuối họ đem xuất cảng bán ra các nước khác cũng nhiều lắm nữa. Như vậy đủ biết rằng mỗi năm họ thu được một số lợi về chuối đã to lắm vậy.

Ở nước Pháp, người ta thấy số chuối dùng mỗi năm nhiều, mà phần nhiều phải ngưỡng cấp ở ngoài cả, mỗi năm số tiền trong nước chi-lệu ra ngoài riêng về một khoản chuối, cũng thấy mỗi ngày một lắm, cho nên các nhà giồng-giọt Pháp ở cái thuộc-địa có thể giồng chuối được đều đã ra công lưu ý chấn-hưng-nghề ấy lên thì tuy rằng cũng thu lại đó được ít nhiều số tiền chi-lệu ra ngoài thật, song vì ta xem số chuối của ngoài nhập cảng vào bản tại nước Pháp trong khoảng từ năm 1912 đến năm 1917 như trong biểu thống-kê người ta đã tính sau này thì ta sẽ biết rằng đồng niên nước Pháp tiêu thụ chuối ở ngoài nhập cảng nhiều lắm:

Năm 1912 số chuối ở ngoài nhập cảng bán tại nước Pháp là 173. 993 quintaux, giá 6.089.720frs. Năm 1913 số chuối ở ngoài nhập cảng bán tại nước Pháp là 257. 040 quintaux, giá 10.281.840frs. Năm 1914 số chuối ở ngoài nhập cảng bán tại nước Pháp là 196. 143 quintaux, giá 8 826. 435 frs. Năm 1915 số chuối ở ngoài nhập cảng bán tại nước Pháp là 226.779 quintaux, giá 10.205 055 frs. Năm 1916 số chuối ở ngoài nhập cảng bán tại nước Pháp là 227.426 quintaux giá 12.508. 430 frs. Năm 1917, số chuối ở ngoài nhập cảng bán tại nước Pháp là 42 782 quintaux, giá 2 460.920 frs.

Xem như vậy thì biết ở trên thị-trường Âu-châu thứ thực-phẩm chuối quả đã chiếm được một cái địa-vị cũng khá lớn lắm vậy. mà xét ra thì ở khắp các nước bên Âu Mỹ bây giờ, sự nhu-dụng chuối vẫn cứ càng ngày càng thấy tăng tiến lên mãi, cho nên các nhà giồng-giọt ở các nơi có thể giồng chuối được bên Âu-Mỹ hiện nay đương khuynh-hướng về nghề giồng chuối cực nhiều, mà cái phương-pháp giồng chuối của người ta đã một ngày một tinh-vi một tiến bộ lắm.

Ở đảo *Canaries* cứ mỗi một mẫu tây (*Hectare*) thoát tiên người ta giồng từ 1.300 đến 1.500 gốc chuối, như vậy thì năm đầu số thu-hoạch còn ít, năm thứ nhì số thu-hoạch đã khá, đến năm thứ ba thì số thu-hoạch thật là được mỹ mãn qua chừng. Khi mới giồng, cây còn thưa, mỗi mẫu tây đồng niên chỉ thu-hoạch độ chừng từ 1.600 đến 2.000 buồng, mà quả phần nhiều còn bé lắm, dăm dăn về những năm sau thì quả mỗi to lớn hơn lên, mà mỗi mẫu tây đồng niên có thể thu-hoạch từ 2.000 đến 2.500 buồng, cũng có khi lại hơn nữa. — Ở xứ *Barbade* (trong đảo *Antilles*), mỗi mẫu tây thoạt tiên người ta giồng vừa chiều ngang vừa chiều dọc, cứ mỗi cây cách nhau chừng 3 m 308, và cả thảy độ hơn một nghìn gốc cây trong một mẫu thì đồng niên thu hoạch được chừng từ 1.500 đến 2.000 buồng chuối. — Ở xứ *Costa Rica* (bên châu Mỹ), mỗi mẫu tây thoạt tiên người ta cũng theo một cách-thức rất cẩn thận: khi nào quả chuối mới bắt đầu lớn-con thì người ta liền khởi công cắt, chứ không để cho chuối chín bắp rồi mới cắt bao giờ, bởi vì những chuối ấy còn phải đem xuất cảng bán đi các nơi, cho nên người ta phải liệu làm sao cho khi chuối đem đến chỗ bán thì vừa đúng chín, chứ không xanh mà cũng không chín nục quá. Mỗi buồng chuối cũng phải cắt cho hợp cách, nghĩa là buồng nào cũng cắt xa cái nải cuối cùng độ chừng 0 m 10, chứ không cắt sát đến tận nơi. Khi chuối đã cắt ở cây xuống rồi, người ta phải kiêng không để ra phơi mưa hay phơi nắng, phải để vào nơi có bóng mát, nhất là ở trong buồng mát thì tiện hơn. Chuối để vào đó ít ra là 24 giờ để cho nó nguội mát hẳn đi rồi người ta mới lau rửa cho sạch-sẽ. Nhưng chuối nào định đem xuất cảng thì sau khi lau rửa xong, người ta lại đem bao gói kỹ càng rồi đóng hòm cho từ-tế. Mỗi hòm chỉ đóng hai buồng thôi, buồng nào cũng lấy giấy lộn bao riêng rồi nhau ra, rồi xếp vào hòm, để chiều cao độ 0 m 70 hay 0 m 80, chiều trung tâm độ 0 m 50 hay 0m60, nghĩa là tùy chiều buồng chuối dài hay ngắn và tùy chiều quả chuối dài hay ngắn mà đóng hòm. Khi chuối đã xếp vào hòm rồi, thì người ta lấy rơm mà nhồi vào cho thật kín và thật chặt. Thế là khi tải đến chỗ bán, chuối trong hòm thật vừa chín đến, hơm thật đẹp mã, mà ăn thật vừa ngon. Cho nên bán được giá lắm.

(Còn nữa) Vũ-giáp-Công.

ÂU-CHÂU ĐIỆN-TÍN

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux ngày 25 Janvier 1923

Việc trù-bính tại hạt Rhur

Ngoài một vài nơi riêng thợ thuyền hóa-xa đình-công như ở Aberhausen, Reiderich và Sterkrade, còn thì thợ thuyền vẫn làm việc như thường. Nhưng chánh-phủ nước Đức đương vận động để bắt thợ thuyền đình-công. Có tin rằng M. Grœner là thượng-thư bộ Vận-tải hiện may đang ở Hamm, trong hạt Westphalie.

Sáu nhà chế mỏ bị bắt ở hạt Rhur, để xử tại tòa án binh ở Mayence. Tòa án đó quan đại-tá chưởng-binh các đạo quân ở Rhin chủ-tọa. Trong những người kháng-cáo có M. Fritz Thyssen. Trạng sư của các nhà bị kháng-cáo là: trạng-sư Grimm, ở Essen; quan cố vấn Wallach, ở Essen; ông trạng-sư Fridmann ở Berlin; ông trạng-sư Neumann ở Mayence và ông trạng-sư Leiere ở Nancy là một viên trạng-sư được cản đạo trù bính công-nhân làm cố-vấn chuyên-môn. Trong lời kháng-cáo của quan Biện-lý viện khoản thứ 43 trong phụ về thiên luật-quốc giao-ước ký tại La Haye ngày 18 Octobre 1907 kết án tội nhân. Trong khoản ấy có nói rằng: Trong khi một miền đã về quyền bính gia của một địch-quốc, thì miền ấy cũng coi như một miền trù-bính. Trong lời kháng-cáo lại còn viện khoản thứ 43 nói rằng trong khi ấy các nhà quyền-binh về đạo trù-bính có quyền thi-hành mọi phương-sách để bảo-thủ trật-tự. Hồi 16 giờ thì tuyên án. Các nhà bị kháng cáo phải phạt nặng nhẹ khác nhau từ 5.000, cho đến 224.600 quan. Công-chúng tụ họp trước tòa án thì lính tuần-cảnh nước Đức đuổi đi.

- Liên-đội bộ binh thứ tám của Hoa-kỳ đã khởi-hành ở Coblence đi Anvers. để xuống tàu Đại-tướng Degoutte có gửi thư chúc mừng đại-tướng Allen.

Cuộc hội-nghị giảng hòa Đông-Á

Báo *Le Temps* có nói rằng hồi trưa Lord Carzon, M. Garroni và M. Bompard có thương-nghị với nhau về cái vấn-đề Mossoni. Lord Carzon có cho hội-đồng xem bức thư của ông gửi cho hội Vạn-quốc.

Nước Ý đối với việc trù bính trong hạt Rhur

Trong khi các quan thượng-thư Ý hội nghị ngày hôm thứ hai, M. Mussolini có trên thuyết về cái biện-tình trong hạt Rhur. Ông có nói: vì nước Đức không cự với Pháp, Bỉ, nên quân lính Pháp Bỉ đã tổng thủ những kho than đề gần các mỏ, các xưởng, các ga, và thi hành nhiều phương sách về đường chánh trị và binh-vụ. M. Mussolini có nói: Nước Ý có cử các nhà chuyên môn đến hạt Rhur để dự vào các phương sách kinh-tế và các phương-sách kỹ-thuật. Hiện các viên ấy đã được mệnh-lệnh rằng chỉ dự vào các công việc chuyên-môn mà thôi. Cái thái độ ấy ngay từ buổi đầu đã giải thích rõ ràng ở Paris rồi.

Còn như tin đồn rằng chánh-phủ Ý đứng lên khuyến giải cho hai nước Pháp Đức, thì M. Mussolini có nói: Hiện nay chánh phủ nước Ý chưa có thể bày đặt cái thái độ được.

Sau M. Mussolini có nói đến bản dự thảo triển hoãn trái khoản của chánh phủ Đại-pháp đệ trình hội-đồng Bồi-thường thì ông có nói: Trong bản dự thảo ấy có theo một vài điều chỉnh trong bản dự thảo của nước Ý đệ trình cuộc hội nghị Londres ngày tháng Décembre mới rồi. Một vài điều khoản ấy là: Triển hoãn trong một hạn hai năm, nước Đức sẽ mở một cuộc nội trái.

Sau M. Mussolini có nói: Tuy rằng chánh-phủ Hoa-kỳ rất quản ở hội công Rhin, nhưng nước ấy cũng không đổi cái thái-độ cũ chút nào.

Tây-ban-nha đối với viên trú binh trong hạt Rhur

Báo *Le Temps* có nói vì có tin đồn rằng các nước sẽ đứng lên khuyến giải cho hai nước Pháp-Đức về cái vấn-đề bồi-thường, thì nhân-dân ở thành Madrid buôn tiền Mark của nước Đức đề đội lấm. Ngày hôm thứ ba số tiền mark, bán được hơn một nghìn triện. Các cửa hàng bỏi đoái báo hết tiền ấy phải đóng cửa không có mà bán nữa.

Việc thuộc-địa Congo

Chánh-phủ Pháp đã đệ trình bộ thư ký hội Vạn-quốc bản chỉ-dụ định đem những đất lệ trồng thuộc-địa bảo-hộ cho người đi đen tại Tây-phi-châu và phần Congo của Pháp thì bành tại phần Congo của hội vạn-quốc ủy quyền cho nước Pháp cai-trị.

Cái tang quan Toàn-quyền Maurice Long

Lễ độ vong tại các nhà thờ

Sáng hôm nay, hồi 8 giờ 30, suốt các nhà thờ Đông-pháp đều làm lễ độ vong rất trọng-thể để tỏ lòng tiếc-mến quan cố Toàn-quyền Maurice Long.

Ở nhà thờ Hanoi thì hai bên tháp chuông đều kéo cờ tam tài buông rũ, ở ngoài cổng và ở trong thì treo những bức màn tang, coi rất ảm-đạm. Các quan Tây Nam đến thị lễ đông lắm, vì ai cũng muốn tỏ tình tiếc-mến đối-biệt đối với một vị chân-tử đáng kính đáng trọng.

Ở các hàng ghế trên thì có quan quyền Toàn-quyền Bandoin, quan phó Toàn-quyền Robin, quan Thống-sứ Monguillot, quan Thống-sứ Bloodlat và các hàng tướng tá; ở những hàng ghế dưới thì có các quan thủ-hiến các tỉ, các sở, các nhà đại-biểu Tây Nam. Các quan thủ-ấn-phủ, các ông luật sư và các vị giáo-sư Pháp có khoa-mục đến bận áo chầu như ở trong các buổi đại lễ vậy.

Chính đức Giám-mục Gendreau ra làm lễ rất uy-nghi.

Quan binh có cho một phòng nhạc về thứ nhất đến cử những khúc nhạc rất ai bi, mãi đến quá 9 giờ mới xong lễ.

Quan quyền Toàn-quyền có gửi sang Long phu-nhân tại Colombo bức điện-tín sau này:

Giữa lúc qui phu-nhân đời bến Colombo, chiếm-chức xin tỏ lòng qui-phu-nhân một tấm lòng rất buồn sâu của thiêm-chức và của toàn-thể Đông-pháp chịu chung với qui phu-nhân về cái tang này đã làm thiệt cho thuộc-địa một vị chân-tử rất nên kính mến.

Sáng hôm nay suốt trong các nhà Thờ Đông pháp, có các quan văn võ, các thân-hào Tây Nam đến dự lễ rất cảm động, ai nấy đều trang-tác mà hồi-tưởng đến vị đồng tiễn đã qua.

Thiêm-chức lại họp riêng một hội đồng Chính-phủ thường-trực để thuật lại cái công nghiệp lớn lao và hiển hách của quan cố Toàn-quyền mà nước Đại-pháp đã giao phó cho cái vận mệnh cần Đông-pháp.

Mong rằng những sự tỏ tình thành thực và kính-mến của hết thảy nhân dân Pháp Việt trong Toàn-địa càng nhan chia một nỗi sầu này sẽ có được một phần trong nỗi bi ai sâu thảm của qui phu-nhân.

* * *

Sau khi làm lễ ở Nhà-thờ thì quan quyền Toàn-quyền có họp một kỳ hội-đồng Chính-phủ thường-trực tại phủ Toàn-quyền.

Từ khi quan Thượng-thư quyền-Toàn-quyền tạ thế đến giờ, ngày hôm nay mới có kỳ hội đồng Chính-phủ là lần thứ nhất.

Trước khi giải tán hội-đồng đã chịu tang, quan quyền Toàn-quyền có đọc một bài diễn văn rất cảm-động để tán dương những công đức lớn lao của quan Maurice Long đối với Đông-pháp là thế nào.

Bài diễn thuyết ấy đài lắm, chiều hôm nay lúc báo sắp in, bản-quán mới nhận được, để trong các số sau sẽ xin lược dịch đăng dần.

Bài ca Ấu-trĩ-viên

Theo lời Ngô-thì-Quyền nữ-sĩ thì cuộc thi bài ca Ấu-trĩ-viên này cũng lần-lượt đăng báo như cuộc thi thơ nước lụt của bản-quán năm xưa, đề nghe những lời bình-phẩm của khách làng văn, rồi sau mới bàn đến việc điểm-duyệt. Vậy xin nói để các ngài, biết rằng các bài đăng ở mục này chưa có phần hơn kém trên dưới chi cả, mà còn rọc phách giấu tên, chỉ đánh số thứ-tự mà thôi.

XXXIX

Ơ, anh em bạn mình ơi!
Giồng công mà học theo đòi văn-minh
Phương tắc tấn bộ nước mình,
Dại khôn thế sự ở đời!
Bết lòng gin giữ những lời dạy khuyên
Hiếu-trung hai chữ vẹn tuyền!
Phải lo bảo bổ thầy nguyên cho tròn,
Bấy giờ mình hãy còn non,
Cũng như giấy trắng điểm son vào lòng!
Đánh phèn nước đục hóa trong,
Người ngu có dạy sanh lòng khôn-ngoan.
Ngày giờ như thể thoi vàng,
Giồng sao cho được vẻ vang với người!
Mười phần cho vẹn cả mười,
Nỗi vàng phải giữ vui cười có thì.
Chẳng mình là bạn ấu-nhi,
Con nhà có-quả cũng thi cũng bằng!
Tấm lòng phiếu-mẫu mấy vầng cho tròn,
Thẻn nhu trong cõi Đông-dương,
Làm trai nên trọc cả thường bốn danh.
Mới là trở mặt hàng anh!
Đề gương hào-kiệt bạn lành học theo,

XL

Một vườn cúc trúc thông lan,
Một năm bốn mặt một tuần thanh tươi,
Dễ nhau dạo cảnh tới chơi,
Đều tường hoa nở cười tươi nhởn nhơ;
Trời sinh trong cõi Nam-giao,
Da vàng bọc lấy máu đào trong thân.
Làm người trời đã có thân,
Biết bảo tinh ngãn tỉ tỉ bẩm-bẩm,
Ta đây là giống Lạc Hồng,
Hồn-nhiên xưa cũng cha Rồng mẹ Tiên,
Trăm năm họp Áo thành liền,
Sử xanh còn rạng bóng đèn nhà Nam

Nước non vẫng vặc tiên đàn,
Xuân thu mấy độ quan san mấy trùng.
Biết bao hiệt nữ anh hùng
Danh lưu sông nọi dễng cùng cỏ cây,
Cùng nhau một tiếng vui vầy,
Đức liền là cần trí khôi là tài.
Cùng nhau ta lận mặt đai

Hội-chợ Hanoi — Cứ như báo *France Indochine* thì các nhà thương mại có nhiều người không rằng cuộc Hội-chợ Hanoi năm mở vào trong khoảng tháng một tây thì được thịnh-lợi hơn là mở vào cuối năm.

Vụ án giả họa. — Nguyễn tên Lê-văn-Trai, Đào-v-Dọa, Lê-v-Cu, Ng-v-Tuất, Ng-v-Thể tên Khá và Đào-v-Ân cấp tiền và 2 năm quản thúc, vì tên Ty đã nhiều lần can án. Tòa Thượng thẩm y án.

Vụ án giả họa. — Nguyễn tên Lê-văn-Trai, Đào-v-Dọa, Lê-v-Cu, Ng-v-Tuất, Ng-v-Thể tên Khá và Đào-v-Ân cấp tiền và 2 năm quản thúc, vì tên Ty đã nhiều lần can án. Tòa Thượng thẩm y án.

Bởi vậy bản chức nhờ các ngài điền tra cho cẩn thận, rồi phúc đáp cho bản chức biết cái ý-kiến các ngài về mấy điều sau này:

1· Ở các trường Sơ-đẳng yếu-lược thư ký, quan làng Vũ-xuyên, tổng Mỹ-đương, huyện Phong-doanh (Nam-định) được phép đổi tên là Trần-v-Lâm.

Đổi tên. — M. Trần-duy-Thanh, thư ký, quan làng Vũ-xuyên, tổng Mỹ-đương, huyện Phong-doanh (Nam-định) được phép đổi tên là Trần-v-Lâm.

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký Sưu Tầm

Người trong một nước ta thương nhau cùng.

Một nhà chị ngã em nâng.
Đậu ngắm ra gà, đất dùng nhau chi.

Ngao-cốt với ngao-thái

Tại làm sao mà người đời hay ghét cái tính kiêu-ngạo, nghĩa là kiêu, thường hay khoe mình hơn người, ngạo là xấc xược không kiêng nể ai cả, làm ra đáng tự phụ, hoặc ỷ tài ỷ trí, hoặc ỷ thế lực, ỷ danh-dự, ỷ tiền của, nhất nhất gì ỷ phô bày ra trước mặt mọi người, làm cho ai nấy phải chịu kính nhường qui trọng lấy một thân mình mà thôi, còn xem khinh hết thảy cũng các hạng người khác, như thế bảo ai mà ưa đặng cho như ngạo mà đừng có không ngạo-thái, sách nho có câu : « làm người chớ nên ngạo-thái, mà cũng chẳng nên chẳng có ngạo-cốt ». Vì cái sắc mặt ngạo, khi nào cũng xui người ta ghét giận chê bai, lẫn thì người ta cười thầm trong dạ, có khi nói ngạo sau lưng, còn cái xương ấy ngạo, thì không thể nó, phàm động việc gì ngày trẳng thì làm, ai giận sang cũng chẳng cần, ai dua nịnh hót với ai, mà nhứt cái phẩm giá cần mình ấy mới chính đáng vậy.

Người mà ai có cái ngạo cốt trong lòng đã sẵn cái chủ-trương tự-trị, không xiểu lục theo lời nói của ai, không vị danh vọng tiền của mà nao núng nỗi lòng, cái vui, cái giận cũng không mấy thuở hiện ngay trên nét mặt, dẫn người ta không biết mình, mà cũng chẳng giận, khi nào cũng hòa-hình trầm-mặc, có cái độ-lượng dung-vật, đối đãi với người lớn không quá ư tự-tôi, mà đối đãi với trẻ nhỏ lại không quá ư tự-tôn, thường trọng cái nhân-cách của mình và cũng trọng cái nhân-cách cho kẻ khác nữa, nếu làm con người ở đời mà có cái khí-phách ấy, tất không chịu để cho ai rẻ rúng mình. Người mà có cái cốt cách ấy, ví muốn qui luỵ kẻ khác, phải rẻ lòng thường xót đến mình, cũng như người có huyết tính thì không phụ ai bao giờ, người có chí-tính thì không nỡ dối ai trong khi vắng mặt người ta ở đó ; nói rất lại các cái tính khác thường toàn thuộc về kẻ có ngạo-cốt hết thảy, vậy thì ngạo cốt tất là người quân-tử mới làm động mà ngạo-thái là tiểu nhân chi ngạo ai cần làm chi ; người nào muốn ngạo cực kỳ khó, chớ có phải ngạo thâm ngạo chơ, bạ chi cũng ngạo, mặc cái áo tốt, cũng vác bật lên mà ngạo với người không có cái áo tốt, ăn được miếng ngon, ghê tởm quay nhìn đi chỗ khác. Còn Đạt-ta-nhan thì không rơm thấy, vì Đạt chỉ chú ý nhìn cái nhà của mình, cửa sổ đầy những người.

Đạt-ta-nhan thấy ở ngoài công-trường và xung quanh các nhà vô số là lính ngự-lâm, đang nghỉ giá bạn, anh thì đi với gái, anh thì đi với bạn, đang đứng chờ xem. Nhưng có một điều nầy Đạt lấy làm mừng hơn cả, là Đạt thấy người chủ quán, tức là người thuê nhà của mình, đang tái bụi lên về khách, đãi hàng quả, ba cận nhà tiếp rượu cho khách uống mà không xuể. Trong cửa hàng, các cặp phòng, cho chí ngoài sân, chỗ nào cũng có người.

Đạt-ta-nhan trỏ cho Ra-ôn xem, rồi nói :

— Thằng cha nầy hết cách chối trả tiền nhà. Ra-ôn hỏi, công-tử trông những bác râu rượu kia mà xem, ai chẳng bảo là những người đứng đắn. Chà chà ! Nhưng mà ta hết cả chỗ ngồi.

Tuy-vậy song Đạt-ta-nhan cũng len vào, nằm được cái tủ áo anh chủ quán mà kéo cho biết.

Chủ-quán đang cuống quít cả người lên, bèn nói :

— Ả ! Vũ-sĩ. Xin vũ-sĩ hãy làm ơn thư cho một phút. Tôi đang có một việc cần lắm.

Đạt-ta-nhan thấy người chủ quán đi lại, thì để hầu cho người ta được tiện việc, rồi mới nói :

— Ông chủ ơi, ông có thể cho tôi biết vì cớ gì mà ông lại có nhiều người đến thế không ?

— Ô ! Thưa ông, tại hôm nay là ngày đầu tháng, ai cũng phải trả tiền nhà, mà tôi thì không có tiền, nên tôi phải đi vay mượn khắp nơi, thì ai cũng đến đây mà đòi tôi.

— Thế thì ông không có tiền thật ư ?

— Thưa ông, thật thế.

— Thế thì ông đã làm gì mà tiêu hết số tiền ấy ?

— Thưa ông, tôi đã tiêu hết vào việc đánh bạc.

— Thế thì ông đã đánh bạc ở đâu ?

— Thưa ông, ở ngay trong nhà tôi.

— Thế thì ông đã đánh bạc với ai ?

— Thưa ông, với những người ở trong nhà tôi.

— Thế thì ông đã đánh bạc những gì ?

— Thưa ông, những đồ đạc của tôi.

— Thế thì ông đã đánh bạc những đồ đạc của ông ở đâu ?

— Thưa ông, ở ngay trong nhà tôi.

— Thế thì ông đã đánh bạc những đồ đạc của ông ở trong nhà

Giá ..... 6 $ 50

BÁN TẠI HIỆU :

A. PERROUD (Nhà xanh)

39, Phố Paul Bert, — HANOI

2009

Cần người làm việc

Số Chép-bóng ở phủ Toàn-quyền, số 150, đường Quan-thánh, Hanoi, cần một người làm máy điện thực tiễn và phải biết cả vận máy chiếu-bóng nữa.

Tiền lương sẽ định theo công-việc làm.

3389

Quà tết của hiệu Bảo-chế Montès

Nhân dịp tết Nguyên-đán gần đến, Bảo-hiệu định hiến các ngài chút quà có ích là HẠ GIÁ RƯỢU BỔ-BÁO-MI-TÚU — TONIQUE TONKINOIS xuống mỗi chai 0$25 (hai hào rưỡi), chỉ tính có 2$00 (hai đồng) thôi!

Kể từ ngày 15 cho đến hết ngày 30 tháng chạp ta (tức hết ngày 31 Janvier au 15 Février 1923).

Hiệu bảo-chế **MONTÈS, 54, phố Paul Bert, Hanoi.**

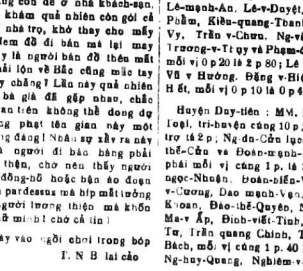
Tối giúp mấy người bán đồ thêm mà nhảo đầu đuổi thì ngài bắt đưa thẳng bọn đem trình sở Sen - đầm, khi khám cái cặp *serviette* chỉ thấy ở trong có một miếng gỗ có thể gọi là cái gỗ của người đi đường và một ít giấy nhật trình cũ, còn như cái vi da thì mê man những gấy : nào là thẻ tùy thân chẳng cái nào giống tên cái nào cả, nào là giấy chứng kiến về nghề đi bói mà trong những giấy chứng chỉ nói tinh bạnh hẳn và công việc bản làm rất tốt, ý hẳn muốn đi chuyển xe ô-tô của công-ty Phạm-văn-Phí 4 giờ sáng cho nên về đi lấy sẵn cả. Khi bắt nó chỉ dẫn cái đồ thêu nó để ở đâu thì nó cũng kể xưng rằng còn để ở nhà khách-sạn, khi đến khám quả nhiên còn gói cả giao gửi nhà trọ, khờ thay cho mấy người đem đồ đi bán mà lại may thay, hay là người bán đồ thêu mất trộm phải lộn về Bắc cũng mắc tay bọm này chăng? Lần này quả nhiên kẻ cắp bị già đã gặp nhau, chắc rằng quan trên không thể dong dự mà không phạt tên gian một cách xứng đáng! Nhân sự xảy ra này si đã là người đi bán hàng phải nên cẩn thận, chớ nên thấy người tay đeo đồng-hồ hoặc bận áo đoạn hoa, phủ pardessus mà hớp mất tưởng là một người trong thiện mà khốn đấy!! xét minh! cho cả tin!

Tên này vào ngồi chơi trong bóp rồi.

I. N B lai cảo

Phương, Trương-v-Côn mỗi vị 2 p. là 14 p; Bỗ-xuân-Hoan, Đinh-v-Tiết, Trần-v-Yết, Trương-v-Nhung, Hoàng-đắc-Kiên, Vũ-v-Nhâm, Lê-tiến-Mai, Đinh-văn-Phụng, Trương-nhật-Tảo, Đỗ-v-Thực và Lê-v-Cung mỗi vị 1 p là 11 p; Ng quang-Thiệu, Ninh-hữu-Điền, Lê-v-Hoan, Lê-v-Thụy, Trần-v-Mỹ, Lê v-Thương, Phạm-v Sâm, Ng-v-Liên, mỗi vị 0 p 50 là 4 p; Ng-đình-Khôi, Ng-khắc-Đỉnh, Lê-văn-Mậu, Kiều xuân-Du, Ng-v-Nhã, Lê tiến-Mai, Trần-v-Khiêm, Trương-v-Âm, Kiều v-Đại, Chu-văn-Đỉnh, Ng-duy-Diên, Chu-v-Kiên, Trần-bá-Bang và Bùi-đoãn-Chấp, mỗi vị 0 p 30 là 4 p 20; Dương-v-Bột, Phạm-văn-Cai, Ng-phu-Tiêu, Tạ v-Tắc, Hoàng-v-Ất, Lê-mạnh-An, Lê-v-Duyệt, Trần-văn-Phẩm, Kiều-quang-Thanh, Trần v-Vy, Trần v-Chưu, Ng-văn Nghiêm, Trương-v-Tuy và Phạm-đình-Thuận mỗi vị 0 p 20 là 2 p 80; Lê đình Đỉnh, Vũ v Hường. Đặng v-Biệt Trần v-Hết, mỗi vị 0 p 10 là 0 p 40.

Huyện Duy-tiên : MM. Phạm-huy-Loại, tri-huyện cũng 10 p; Ng-Giang trợ tá 2 p; Ng-đa-Cửu lục-sự, Phạ v-thế-Cửu và Đoàn-mạnh-Xứng thừa phái mỗi vị cũng 1 p, là 3 p; Trần-ngọc-Nhuận, Đoàn-biển-Vinh, Ngô-v-Cương, Đào mạnh-Vận, Ngô văn-Khoan, Đào-thế-Quyền, Ng-v-Tuấn, Ma-v Ấp, Đinh-viết-Tinh, Phạm-v-Tư, Trần quang Chính, Tạ-nguyên-Bách, mỗi vị cũng 1 p. 40 là 16 p. 40; Ng-huy-Quang, Nghiêm-v-Bá, Vũ-v

CUỘC TANG-THƯƠNG

Đó là cái tranh vẽ ở trang đầu quyển xã hội tiểu-thuyết của M. Bằng trần-Phát mới xuất bản, có tới 114 trang có tranh vẽ, giấy tốt, giá bán 0$ 30, tiền cước 0$ 14. Ai muốn mua, xin viết thư cho M. Bùi-xuân-Học, Trung-Bắc Tân-Văn Hanoi.

3520

Giá bán 6$40 cả cước.

Chơi chắn giả lại được 5$40

BẢNG VÀNG DIỆP THỰC TỐT

Thưa các quí khách, trăng chẳng giá vàng một ngày mất cao nên chẳng tôi chẳ thứ nhẫn nay giá bán cực rẻ chơi chắn giả lại tính theo thời giá không thiệt.

Giá bán mỗi cái năng 1 đồng cân 6 p.10 cả cước.

Muốn thích tên, thêm 0 p.20.

Muốn kẻo nặng thêm 1 lần cứ mỗi 1 lần thêm 2 p.60.

Các ngài thiên-cổ xin viết tên cho chuẩn, trong 24 giờ thời xong xin gửi luôn ngay, không gửi cod lúc vô-hậu sau cả.

TONG-YUNE-TAI

49, Phố Hàng Ngang, — HANOI

敬 啟 者 : 本 號 開 在 本 年 :

Thuốc lở châu-phách-tán

Thuốc lở châu phách này, rất thơm sạch mát mà chóng khỏi, bất cứ trẻ con người lớn, tìm ra phải lở sâu quáng sâu xương mà phàm cam khoét, thấm lỏm ăn lai, thối lai. Các chứng lở ngứa ngoài da, bôi đến khỏi cả, lọ nhỏ giá 0$ 50. lọ nhỏ giá 0$ 30. lọ nhỏ giá 0$ 15. mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. Thuốc này và thuốc cao rồng, thuốc đau bụng kinh niên, thuốc bảo thận hoàn, đến là bán-hiệu mới tinh chế ra cả, mà kỳ Hội-chợ Hanoi vừa rồi bán được các thuốc kỳ rất nhiều, sao hàng tạp-hóa và các hàng bảo chế các tỉnh hiệu đi nhiều nơi mua hiệu để bán lẻ. Các nơi đã ăn-định có bán hộ như sau này : hiệu *Mọc-Bình-Tư*, 126, phố hàng Bông. Sắc bán bảo lẻ, 63, phố hàng Bông. hiệu *Bình-Hòa Đường*. 83, hàng Bông, nhà in *Đông-tinh Ấn-quán* 82, hàng Gai, nhà in *Tuyc-Nghiệp Ấn-quán*, 48, phố Hà Bàn kiểm, hiệu *Đông-Hưng-Viễn* bán tạo-lớn và hiệu *Vinh-Hợp-Thành*, hiệu *Hanh-Hòa-Đường* bán bảo cả hàng Buồm, hiệu *Vạn-Xuân* chụp ảnh, 12. hàng Điếu, hiệu *Vạn Xuân-Đường lớn* 18, hàng Trống, hiệu *Thuận-Lợi*, 11, phố Cửa nhà thờ, hiệu *Gia-Long*, 18, p 5 Tiên-tsin, hiệu *Vinh-Lợi-Vinh*, 69. hàng Bè hiệu *Quảng-Lợi* 33 v. hiệu *Bảo Hợp*, 37, phố Chợ nhớn cũ, hiệu *Vinh-Xương*, 27, Hà-trung, hiệu *Phương-Bình*, 100 Cửa pk, hiệu *Phạm-xuân-Trang*, 62, hàng Bạc, hiệu *Hưng-Long*, 27 hàng B t Đàn, hiệu *Hạnh-Nhân-Đường*, 61, và hiệu *Hưng-Thương* 52 Phúc-kiến, Bưởi, hiệu *Hợp-Hưng-Long*, 21, phố khách Haiphong, hiệu *Bảo-Sinh-Đường*. 107 phố Khách và hiệu *Quảng-Lợi-Ích* 28, hàng Sơng Nam-định, hiệu *Vạn An* phố Tân thái tin. Tên bay hiệu *Bảo-xương* phố Việt lợi tiên Vi t trì, hiệu *Bảo-Phong*, 166, phố Bông-thi Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa Phúc-yên, hiệu *Xuyên-Chi* sẽ may ra tiên Vân-nam, hiệu *Sa-Chương*. 41 Wing lok Đông kong. Các nơi kể trên có bán hộ số tiền thấp xa ngoài và các thuốc cần dùng khác nữa, đều sòng hiệu cả. Xin các quí-khách chiếu cố

Đại-hiệu VẠN XUÂN-ĐƯỜNG

55 2.1, phố Tiền-tsin, tức Bắc-ninh (Tonkin)

2030 Cha bạnh

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Việc kiểm soát các cơ-khí làm tiền đồng. — Có nghị-định quan Thống-sứ cử một Hội-đồng kiểm soát các cơ-khí của Nhà-nước cho Công-ty cơ-khí mượn để làm tiền đồng trước.

Bài tàu lậu thuế. Sáng hôm qua sở Mật-thám có bắt được một người thủy thủ tàu *Takwa maru* của Nhật mang ba trăm gói bài tàu lậu thuế vào bến. Những bài lấy đã giao cho sở Thương-chính cả.

Thuốc lào cũng lậu thuế. Ngày thứ ba trước chuyến xe hỏa chiều ở Hanoi xuống sở Thương-chính có bắt được một người mang 40 cân thuốc lào lậu thuế.

NAM-ĐỊNH

Những người chết đuối ở tàu « Hiệp-hòa ». — Báo *Avenir du Tonkin* có đăng rằng :

Người ta lại vừa thấy ở trong tàu *Hiệp hòa* một cái xác đàn ông nữa mà không xét ra được căn cước. Thế là cái số những người vớt lên được cộng là 62 người.

Các trường học. — Nhân dịp nhà Thờ chính làm lễ cầu hồn cho quan cố Toàn-quyền Long sáng hôm nay trường học đóng cửa để các giáo sư trong thành phố dự lễ tại nhà thờ.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Giờ xem phúc hay họa ? — Mấy chú Hoa-kiều trước đây thuê nhà thanh ngôn là làm phúc cho thuốc, người thức giả đã từng lấy làm nghi mà cho là không khéo bọ lại thì hành cái thủ đoạn giảo quyệt chi đây. Nay xét ra thì quả thế, vì cái gian kế xem chừng đã bại lộ rồi. Các chú cũng có chữa làm phúc cho đôi ba kẻ nghèo nàn không lấy tiền thật, nhưng cái thuốc mà cho kẻ nghèo nỗng ấy có đáng mấy đồng. Còn kẻ nào có màu mỡ, đến xin chữa bệnh, các chú mới hỏi giá, xem mạch phải một đồng, rồi kê đơn cho thuốc, thì trong đơn kê thêm mấy vị lạ, cứ phải đến cái hiệu cũng là bọn các chú mới có. Nếu uống mà có đỡ, là các chú bảo phải làm thuốc lễ, kẻ thì 10 p. kẻ thì 15 p. cũng có kẻ bọ hớp đến 25 p. đem lễ về nỗng chẳng thấy công hiệu gì cả, bình như một tuần bọ gi. Ai nấy đành phải chịu mất tiền hoài, hối lại không kịp.

Giờ xem ra ai cũng biết cả rồi, nên nghe đâu các chú định bảo nhau lại đi kiếm ăn miền khác. Vậy có mấy lời nói trước, mong rằng đồng bào ta ở các nơi, có thấy chú vội đem lòng tin thuốc.

VINH

Một tên đi lừa bị tống giam. — Đêm ngày 18 Janvier vào khoảng 10 giờ cho đến 11 giờ rưỡi tờ phố France cho đến gần hàng cơm tây có xảy ra một sự ồn xôm, hàng phố ngủ không được, tôi nhân còn thức đi theo dò ý tứ thì ra mấy người ngoài Bắc vào bán đồ thêu bị một tên đại bợm lừa mất cái đồ thêu giá 50 p. 00 Nguyên mấy người bán đồ tối giúp mấy người bán đồ thêu mà nhảo đầu đuổi thì ngài bắt đưa thẳng bọn đem trình sở Sen - đầm, khi khám cái cặp *serviette* chỉ thấy ở trong có một miếng gỗ có thể gọi là cái gỗ của người đi đường và một ít giấy nhật trình cũ, còn như cái vi da thì mê man những gấy : nào là thẻ tùy thân chẳng cái nào giống tên cái nào cả, nào là giấy chứng kiến về nghề đi bói mà trong những giấy chứng chỉ nói tinh bạnh hẳn và công việc bản làm rất tốt, ý hẳn muốn đi chuyển xe ô-tô của công-ty Phạm-văn-Phí 4 giờ sáng cho nên về đi lấy sẵn cả. Khi bắt nó chỉ dẫn cái đồ thêu nó để ở đâu thì nó cũng kể xưng rằng còn để ở nhà khách-sạn, khi đến khám quả nhiên còn gói cả giao gửi nhà trọ, khờ thay cho mấy người đem đồ đi bán mà lại may thay, hay là người bán đồ thêu mất trộm phải lộn về Bắc cũng mắc tay bọm này chăng? Lần này quả nhiên kẻ cắp bị già đã gặp nhau, chắc rằng quan trên không thể dong dự mà không phạt tên gian một cách xứng đáng! Nhân sự xảy ra này si đã là người đi bán hàng phải nên cẩn thận, chớ nên thấy người tay đeo đồng-hồ hoặc bận áo đoạn hoa, phủ pardessus mà hớp mất tưởng là một người trong thiện mà khốn đấy!! xét minh! cho cả tin!

Tên này vào ngồi chơi trong bóp rồi.

I. N B lai cảo

CUỘC TANG-THƯƠNG

Đó là cái tranh vẽ ở trang đầu quyển xã hội tiểu-thuyết của M. Bằng trần-Phát mới xuất bản, có tới 114 trang có tranh vẽ, giấy tốt, giá bán 0$ 30, tiền cước 0$ 14. Ai muốn mua, xin viết thư cho M. Bùi-xuân-Học, Trung-Bắc Tân-Văn Hanoi.

3520

Giá bán 6$40 cả cước.

Chơi chắn giả lại được 5$40

BẢNG VÀNG DIỆP THỰC TỐT

Thưa các quí khách, trăng chẳng giá vàng một ngày mất cao nên chẳng tôi chế thứ nhẫn nay giá bán cực rẻ chơi chắn giả lại tính theo thời giá không thiệt.

Giá bán mỗi cái năng 1 đồng cân 6 p.10 cả cước.

Muốn thích tên, thêm 0 p.20.

Muốn kẻo nặng thêm 1 lần cứ mỗi 1 lần thêm 2 p.60.

Các ngài thiên-cổ xin viết tên cho chuẩn, trong 24 giờ thời xong xin gửi luôn ngay, không gửi cod lúc vô-hậu sau cả.

TONG-YUNE-TAI

49, Phố Hàng Ngang, — HANOI

敬 啟 者 : 本 號 開 在 本 年 :

Thuốc lở châu-phách-tán

Thuốc lở châu phách này, rất thơm sạch mát mà chóng khỏi, bất cứ trẻ con người lớn, tìm ra phải lở sâu quáng sâu xương mà phàm cam khoét, thấm lỏm ăn lai, thối lai. Các chứng lở ngứa ngoài da, bôi đến khỏi cả, lọ nhỏ giá 0$ 50. lọ nhỏ giá 0$ 30. lọ nhỏ giá 0$ 15. mua buôn nhiều có trừ hoa hồng. Thuốc này và thuốc cao rồng, thuốc đau bụng kinh niên, thuốc bảo thận hoàn, đến là bán-hiệu mới tinh chế ra cả, mà kỳ Hội-chợ Hanoi vừa rồi bán được các thuốc kỳ rất nhiều, sao hàng tạp-hóa và các hàng bảo chế các tỉnh hiệu đi nhiều nơi mua hiệu để bán lẻ. Các nơi đã ăn-định có bán hộ như sau này : hiệu *Mọc-Bình-Tư*, 126, phố hàng Bông. Sắc bán bảo lẻ, 63, phố hàng Bông. hiệu *Bình-Hòa Đường*. 83, hàng Bông, nhà in *Đông-tinh Ấn-quán* 82, hàng Gai, nhà in *Tuyc-Nghiệp Ấn-quán*, 48, phố Hà Bàn kiểm, hiệu *Đông-Hưng-Viễn* bán tạo-lớn và hiệu *Vinh-Hợp-Thành*, hiệu *Hanh-Hòa-Đường* bán bảo cả hàng Buồm, hiệu *Vạn-Xuân* chụp ảnh, 12. hàng Điếu, hiệu *Vạn Xuân-Đường lớn* 18, hàng Trống, hiệu *Thuận-Lợi*, 11, phố Cửa nhà thờ, hiệu *Gia-Long*, 18, p 5 Tiên-tsin, hiệu *Vinh-Lợi-Vinh*, 69. hàng Bè hiệu *Quảng-Lợi* 33 v. hiệu *Bảo Hợp*, 37, phố Chợ nhớn cũ, hiệu *Vinh-Xương*, 27, Hà-trung, hiệu *Phương-Bình*, 100 Cửa pk, hiệu *Phạm-xuân-Trang*, 62, hàng Bạc, hiệu *Hưng-Long*, 27 hàng B t Đàn, hiệu *Hạnh-Nhân-Đường*, 61, và hiệu *Hưng-Thương* 52 Phúc-kiến, Bưởi, hiệu *Hợp-Hưng-Long*, 21, phố khách Haiphong, hiệu *Bảo-Sinh-Đường*. 107 phố Khách và hiệu *Quảng-Lợi-Ích* 28, hàng Sơng Nam-định, hiệu *Vạn An* phố Tân thái tin. Tên bay hiệu *Bảo-xương* phố Việt lợi tiên Vi t trì, hiệu *Bảo-Phong*, 166, phố Bông-thi Hải-dương, hiệu *Phúc-Hưng* bán tạp hóa Phúc-yên, hiệu *Xuyên-Chi* sẽ may ra tiên Vân-nam, hiệu *Sa-Chương*. 41 Wing lok Đông kong. Các nơi kể trên có bán hộ số tiền thấp xa ngoài và các thuốc cần dùng khác nữa, đều sòng hiệu cả. Xin các quí-khách chiếu cố

Đại-hiệu VẠN XUÂN-ĐƯỜNG

55 2.1, phố Tiền-tsin, tức Bắc-ninh (Tonkin)

2030 Cha bạnh

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Việc kiểm soát các cơ-khí làm tiền đồng. — Có nghị-định quan Thống-sứ cử một Hội-đồng kiểm soát các cơ-khí của Nhà-nước cho Công-ty cơ-khí mượn để làm tiền đồng trước.

Bài tàu lậu thuế. Sáng hôm qua sở Mật-thám có bắt được một người thủy thủ tàu *Takwa maru* của Nhật mang ba trăm gói bài tàu lậu thuế vào bến. Những bài lấy đã giao cho sở Thương-chính cả.

Thuốc lào cũng lậu thuế. Ngày thứ ba trước chuyến xe hỏa chiều ở Hanoi xuống sở Thương-chính có bắt được một người mang 40 cân thuốc lào lậu thuế.

NAM-ĐỊNH

Những người chết đuối ở tàu « Hiệp-hòa ». — Báo *Avenir du Tonkin* có đăng rằng :

Người ta lại vừa thấy ở trong tàu *Hiệp hòa* một cái xác đàn ông nữa mà không xét ra được căn cước. Thế là cái số những người vớt lên được cộng là 62 người.

Các trường học. — Nhân dịp nhà Thờ chính làm lễ cầu hồn cho quan cố Toàn-quyền Long sáng hôm nay trường học đóng cửa để các giáo sư trong thành phố dự lễ tại nhà thờ.

VIỆC TRUNG-KỲ

THANH-HÓA

Giờ xem phúc hay họa ? — Mấy chú Hoa-kiều trước đây thuê nhà thanh ngôn là làm phúc cho thuốc, người thức giả đã từng lấy làm nghi mà cho là không khéo bọ lại thì hành cái thủ đoạn giảo quyệt chi đây. Nay xét ra thì quả thế, vì cái gian kế xem chừng đã bại lộ rồi. Các chú cũng có chữa làm phúc cho đôi ba kẻ nghèo nàn không lấy tiền thật, nhưng cái thuốc mà cho kẻ nghèo nỗng ấy có đáng mấy đồng. Còn kẻ nào có màu mỡ, đến xin chữa bệnh, các chú mới hỏi giá, xem mạch phải một đồng, rồi kê đơn cho thuốc, thì trong đơn kê thêm mấy vị lạ, cứ phải đến cái hiệu cũng là bọn các chú mới có. Nếu uống mà có đỡ, là các chú bảo phải làm thuốc lễ, kẻ thì 10 p. kẻ thì 15 p. cũng có kẻ bọ hớp đến 25 p. đem lễ về nỗng chẳng thấy công hiệu gì cả, bình như một tuần bọ gi. Ai nấy đành phải chịu mất tiền hoài, hối lại không kịp.

Giờ xem ra ai cũng biết cả rồi, nên nghe đâu các chú định bảo nhau lại đi kiếm ăn miền khác. Vậy có mấy lời nói trước, mong rằng đồng bào ta ở các nơi, có thấy chú vội đem lòng tin thuốc.

VINH

Một tên đi lừa bị tống giam. — Đêm ngày 18 Janvier vào khoảng 10 giờ cho đến 11 giờ rưỡi tờ phố France cho đến gần hàng cơm tây có xảy ra một sự ồn xôm, hàng phố ngủ không được, tôi nhân còn thức đi theo dò ý tứ thì ra mấy người ngoài Bắc vào bán đồ thêu bị một tên đại bợm lừa mất cái đồ thêu giá 50 p. 00 Nguyên mấy người bán đồ

Phương, Trương-v-Côn mỗi vị 2 p. là 14 p; Bỗ-xuân-Hoan, Đinh-v-Tiết, Trần-v-Yết, Trương-v-Nhung, Hoàng-đắc-Kiên, Vũ-v-Nhâm, Lê-tiến-Mai, Đinh-văn-Phụng, Trương-nhật-Tảo, Đỗ-v-Thực và Lê-v-Cung mỗi vị 1 p là 11 p; Ng quang-Thiệu, Ninh-hữu-Điền, Lê-v-Hoan, Lê-v-Thụy, Trần-v-Mỹ, Lê v-Thương, Phạm-v Sâm, Ng-v-Liên, mỗi vị 0 p 50 là 4 p; Ng-đình-Khôi, Ng-khắc-Đỉnh, Lê-văn-Mậu, Kiều xuân-Du, Ng-v-Nhã, Lê tiến-Mai, Trần-v-Khiêm, Trương-v-Âm, Kiều v-Đại, Chu-văn-Đỉnh, Ng-duy-Diên, Chu-v-Kiên, Trần-bá-Bang và Bùi-đoãn-Chấp, mỗi vị 0 p 30 là 4 p 20; Dương-v-Bột, Phạm-văn-Cai, Ng-phu-Tiêu, Tạ v-Tắc, Hoàng-v-Ất, Lê-mạnh-An, Lê-v-Duyệt, Trần-văn-Phẩm, Kiều-quang-Thanh, Trần v-Vy, Trần v-Chưu, Ng-văn Nghiêm, Trương-v-Tuy và Phạm-đình-Thuận mỗi vị 0 p 20 là 2 p 80; Lê đình Đỉnh, Vũ v Hường. Đặng v-Biệt Trần v-Hết, mỗi vị 0 p 10 là 0 p 40.

Huyện Duy-tiên : MM. Phạm-huy-Loại, tri-huyện cũng 10 p; Ng-Giang trợ tá 2 p; Ng-đa-Cửu lục-sự, Phạ v-thế-Cửu và Đoàn-mạnh-Xứng thừa phái mỗi vị cũng 1 p, là 3 p; Trần-ngọc-Nhuận, Đoàn-biển-Vinh, Ngô-v-Cương, Đào mạnh-Vận, Ngô văn-Khoan, Đào-thế-Quyền, Ng-v-Tuấn, Ma-v Ấp, Đinh-viết-Tinh, Phạm-v-Tư, Trần quang Chính, Tạ-nguyên-Bách, mỗi vị cũng 1 p. 40 là 16 p. 40; Ng-huy-Quang, Nghiêm-v-Bá, Vũ-v

CÁO-BẠCH

Kính-cáo cùng các nhà Annam và Trung-hoa làm nghề kim-hoàn và chữa đồng-hồ biết rằng :

Đến chủ-nhật 28 Février 1923, hồi 9 giờ sáng sẽ bán đấu giá tại nhà Tâm-tâm (Hôtel des ventes) số 90, 92, phố hàng Trống, Hanoi, những hàng hóa và đồ dùng về nghề kim-hoàn và đồng-hồ kể ra sau này :

Dầu đồng, đồng dát thành tấm, đồng lá — Đồng-hồ treo, đồng-hồ báo thức, đồng-hồ quả quít, đồng-hồ deo tay, dấu và lớp bằng bạc, dây deo đồng-hồ, các thứ đồ làm và đồ thay.

Cần để cân vàng, bàn bán hàng, tủ kính, kim, đe, bàn thợ, tủ.

Bán tiêu ngày và mỗi đồng bạc phải thêm một hào tiêu phí tổn.

Định giá viên

FLEURY

Bán đại hạ giá

Hiệu Nhật-bản **Shimomura-Yoko** ở phố Tiên-tsin số nhà 54, Hanoi, nhân dịp gần tết Annam bản hiệu bán đại hạ giá từ một đồng bạc (1$00) trở lên thì được trừ là một hào (10%). Kể từ ngày mồng 9 tháng chạp ta cho đến ngày ba mươi thì hết. Xin các quí-khách chiếu cố lại mua giúp hộ cho.

SHIMOMURA

3525 *Cần bạch*

Nhà Bản-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

TRẢ TIỀN BẰNG TEM (timbres)

Trình các ngài duyệt-lãm rằng phàm những số tiền qua hai hào (0$20) trở lên, thì xin gửi bằng măng-đa (mandats-postes), chứ đừng gửi bằng timbres.

Những số tiền trong hai hào mà trả bằng timbres xin gửi bằng tem giấy thư (timbres-postes), từ thư 0$10 (0$04) trở xuống; chớ đừng gửi bằng timbres-quittances, timbres-proportionnels hay là timbres de dimension.

Tuần lễ từ thứ tư 24 đến thứ ba 30 Janvier 1923

Ba buổi ban ngày thứ năm và chủ nhật chớp từ 5 giờ chiều, thứ bảy chớp 5 h. 30

CHƯƠNG-TRÌNH

THỜI-SỰ « ÉCLAIR »

Các việc lớn trong thế giới

PHƯƠNG TÂY

Bi-hài kịch chia làm 6 hồi

Trích ở bản tuồng của Henry Kistemackers tiên sinh. Albert Cepellane bầy bài trí. Cô Mistinguett diễn vai chính.

Chép tới tức 1 và 2

Nghỉ

PHƯƠNG TÂY

Hồi thứ 3, 4, 5 và 6

Ngày nào cũng có nhạc, chỉ trừ tối thứ hai và chiều thứ bảy

CAFÉ, RESTAURANT

HOTEL DES COLONIES

TRUNG-BẮC KHÁCH-SẠN

Chính-quán tại phố hàng Trống, số 80 ngay cửa Nhà-Thờ

Phụ-quán có vườn hoa rộng rãi, ở số 68 cũng phố ấy.

Đủ các cách tiện-lợi và lịch-sự theo lối ăn ở của người Âu-châu

Bản-sạn thừa tiếp các quí-khách Tây-Âu và Đông-Á cũng một cách hình-đẳng, mà lại để tùy ý cho các ngài, người Nam-Việt hoặc người Trung-hoa, muốn ăn, ở, hoặc uống rượu chỗ biệt-tịch cũng được, và cũng một giá tiền.

* **Phụ-quán cũng có giây nói trực tiếp với chính-quán**

TRUNG BẮC TÂN VĂN

SÀ-PHÒNG

THUỐC DRAGÉES RABUTEAU (hiệu đầu mai)

Dầu-gan-cá-thu = Viên

Do Võ Phi Hùng cứu hs Pectus Ky (67-74) tặng Huỳnh Ngọc Exupéry Bách Xua Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Pachod Frères & Cie LYON
2058

Capsules huile foie de morue Montès
HAY LÀ
DẦU-GAN-CÁ-VIÊN : 0$90
HIỆU BÁO-CHẾ VÀ LỤC-HỢP
CHẾ THUỐC CHO NGƯỜI ĐẠI-PHÁP VÀ NGƯỜI AN-NAM
Ed. MONTÈS
Quan Bào-che hạng nhất, Hà-nội, phố Paul-Bert, số 54

Những chứng đã kể trên kia sinh ra có độ là bởi vì sâu máu. Phải bệnh thì ngứa ngáy rất là khó chịu. Muốn chóng khỏi nên dùng thuốc :

Dépuratif Richelet

mà các lương-y cả toàn-cầu điều cho là công-hiệu nhất. Dùng nó thì bệnh đủ mới hay lâu cũng diệu khỏi cả; chẳng những chữa được các chứng ấy mà thôi lại trừ cả các chứng đau xương, nhức đầu.

LỞ chỉ 24 ngày khỏi — BẮC-LÁO thì 1 tháng

Thuốc này có bán ở các hàng lục-hợp to

Dịp tết ta tới mới này
NEN ĐEN
Hiệu MAZOYER & Cie
Số 98, Phố HÀNG TRỐNG, HANOI
(Ngay cửa hội quan bài Khai-Trí-Tiến-Đức)
Hiệu ấy có bán những thứ :
Kẹo, mứt thượng hạng.
Rượu mùi thượng hạng.
Rượu vang — Rượu sâm-banh
Nước hoa — Sà-phòng, vân vân.
GIÁ BÁN CỰC HẠ
Quý-khách mua hàng, gửi nào cắt mảnh cao-bạch này mang lại, bản-hiệu xin tính giảm giá 5 phần. 3619

GRANDS MAGASINS REUNIS
Bán chiêu hàng
ĐỒNG HỒ ĐEO TAY,
giây chun mạ vàng, vành sứ đủ các sắc.
Gia. . . . 15$00
ĐỒNG HỒ HẠNG
toàn bằng bạc
Gia. . . . 25$00
2074

Dầu tốt, thuốc hay
Ở hiệu Quảng-Hưng-Long
Số 79, Phố Hàng Bồ, Hanoi
MỚI VỀ
Áo toi đi mưa
(Pardessus en laine imperméable)
và các thứ
Mũ, Khăn-quàng-cổ
(Foulards en laine)
vân vân. . . .
2021

NAM-THÁI 泰南
26, Quai Clémenceau, 26
(Tức là phố Hàng sông, số nhà 26)
HANOI
Hiệu tôi có bán gỗ lim cây, gỗ phiến, gỗ gụ, gỗ lạp và các thứ xẻ sẵn thành-khí, có cả bán thẻ làm sẵn bán và có gạch xây tường. Hàng tốt, giá xin tính phải.
NAM-THÁI
Kính-cáo.

MÙA MƯA
Ô hiệu Quảng-Hưng-Long
Số 79, Phố Hàng Bồ, Hanoi
MỚI VỀ
Áo toi đi mưa
(Pardessus en laine imperméable)
và các thứ
Mũ, Khăn-quàng-cổ
(Foulards en laine)
vân vân. . . .
2021

Dragées Rabateau (hiệu đầu mai) thì không còn gì để khỏi hơn nữa.
Uống thuốc ấy hễ vào đến dạ dày thì tan ngay, không sợ nguy hiểm gì cả. Chỉ trong vài lần là thấy khỏe mạnh như thường; những người nào bị bệnh giập mới khỏi, yếu đuối, mệt nhọc, tinh thần lo lắng, hay đánh trống ngực mà dùng thuốc này thì thấy khoan khoái lạ lùng. Chỉ nặng độ vài lọ thuốc Dragées Rabateau (hiệu đầu mai) này thì lại khỏe mạnh như thường.
Ở các hàng bào-chế lớn đều có bán cả.
2084

華 PAO-VA 寶
22, Phố Hàng Bồ, Hanoi
華人代辦門窗進行內河京貨
Chúng tôi có lời kính trình các qui-khách biết rằng chế trương cần chúng tôi là để chiêu khách, cho nên không những là bán giá thật rẻ, lại còn càng ngày càng thêm hàng lên cho đủ mọi thức, không kể những đồ vàng bạc thường dùng, chúng tôi lại có buôn ở bên Hồng-kông và Shanghai những đồ trân châu, hổ phách, ngọc thạch, nói tóm lại là đủ các thứ thứ thức rất qui, lối cổ, lối kim mà ngày nay ở cõi Việt-Đông đang quen. Chúng tôi lại có bán cả mọi thứ đồ sứ Giang-tây như là lọ, bát, tử bình bằng sứ, vân vân.
Cũng kỳ thực vừa rồi, bản-hiệu lại mới thỉnh thêm được giám hạ tay thợ khéo ở bên Tàu sang, nếp là thợ kim-hoàn, nào là thợ chữa các thứ đồng-hồ. — Xin các qui-khách chiếu-cố cho thời chúng tôi lấy làm cảm ơn lắm. Gần ngài đến xem, chúng tôi cũng xin nghênh tiếp một cách rất lịch-sự.
PAO-VA
Chevalier, n° 22. Rue des Porteurs-Hanoi

NÊN MUA
Xe bán hạ giá
HỎI TẠI : PHÁP-THƯƠNG VẬN-TẢI HỘI
Số 7, cạnh trường Y-viện, Hanoi
GIÂY NÓI SỐ 73
2009

NGÀY NÀO CŨNG CÓ XE THƠ CHẠY
Công-ty PHẠM-VĂN-PHI

Công-Ty chúng tôi xin trình qui-khách biết rằng : kể từ mồng năm tháng giêng tây này, ngày nào chúng tôi cũng có xe chạy chở thơ và hành-khách ở ga Yên Lý về Phố-Quán và Phố-Quán ra ga Yên-Lý. Ở Phố-Quán có 3 phiên cho Hồ Bưu buôn bán xảy tới lấm các qui-khách buôn bán ở đây đi lại có hàng-hóa gì xin cứ giao cho bản-ty chở tính giá phải chăng.
Các qui-khách đi lại đường Vinh-Đồng-hà nên đi xe thơ thì được cẩn thận hơn, nhưng khi lấy vé nên có ý kẻo lầm đi vào xe khác. Muốn khỏi sự lầm lẫy, xin liệt qui khách đánh giấy thép trước cho bản ty. Hễ khi bản ty nhận được giấy thép sẽ cho xe ra đón hay là cho người nhà đi đón.
Đường Yên-Lý đi cho Hiếu thì đánh giấy thép ra PHẠM-VĂN-PHI Yên-Ly gare; mà đường Vinh-Đồng-Hà thì đánh giấy thép cho PHẠM-VĂN-PHI Đông-hà gare.
2012

Nhân dịp tết Nguyên-đán An-nam này
TRONG VÒNG CẢ THÁNG FÉVRIER
AI ĐẾN MUA HÀNG TRẢ TIỀN NGAY TỪ 2$ TRỞ LÊN
Tại Hiệu Bào-chế CHASSAGNE
59, phố Paul Bert (trước cửa hiệu Gò đa trông sang)
thì hiệu ấy sẽ tặng :
Hoặc 1 lọ EAU DE COLOGNE thượng thượng hạng
Hoặc 1 chai lớn VIN TONIQUE RECONSTITUANT số 33,500
để chiêu hàng cho bạn hàng biết cái giá-trị đặc biệt các hàng-hóa của bản-hiệu

Số 58

TỤC TÁI-SINH-DUYÊN

(Bộ này cũng tiếp theo sự-tích Mạnh-lệ-quân, của Hương-diệp phu-nhân là một nhà nữ-sĩ thuở xưa soạn ra. Soạn theo lối đàn-từ, nay xin dịch thành văn xuôi để hiến các độc-giả.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Hùng-hiệu nói :

— Tội không thể nhịn được ! thôi thì tôi cũng liều mình để báo-đáp triều đình. Việc này thượng-hoàng và thái-hậu đều không biết tính ăn là sáng mai tôi phải tâu rõ. Vợ chồng Tương-vương còn thủ-tàng trong 3 năm chẳng lẽ cứ ngồi đây mà để cho bọn quyền-gian làm mê-hoặc thánh-thượng hay sao !

Nói xong, tức-khắc vào trong thư-phòng, đốt bức thư viết bản tâu ; trước tâu việc *Đỗ-man hung-phục* giao-thông với *Mã-thuận*, sau tâu việc *Đỗ-man định-quốc* đem trái phép đem cấm binh vào trong cung. Khi viết bản tâu xong *Hùng-hiệu* lại thở dài mà than rằng :

— Triều-chính đã không ở tay ta, mà binh-quyền lại dẫn-dà về tay những phường siêm-nịnh. Nay ta ngồi nhìn bọn quyền-gian làm loạn, chỉ-bằng liều một thân ta để báo-đáp triều đình.

Sáng sớm hôm sau *Hùng-hiệu* đem bản tâu vào dâng vua *Anh-tôn*, vua *Anh-tôn* không thi-hành, chỉ sai nội-giám truyền miệng rằng :

— Quốc-trượng cứ yên lòng, trẫm việc hãy trông vào trẫm. Việc điểm lấy cấm-binh là tội lại trẫm, nhưng chưa đến nỗi biến loạn nào. Nay hãy xá tội cho *Đỗ man định-quốc*, được nguyên chức cũ, mà đổi sang làm cấu-môn *Đề-đốc*.

Vệ vương phi nghe nói, thở dài mà than rằng :

— Nếu vậy thì thật là bỏng việc ! Nay *Đỗ-man định quốc* không bị trách phạt mà lại được lên thăng. Và làm cấu môn đề-đốc thì không thuộc quyền vương-phủ, càng chóng sinh ra loạn-sự !

Lại nói chuyện thượng hoàng ở nam-nội ngày đêm buồn-rầu. Một hôm gặp tiết nguyên-đán, vua *Anh-tôn* vào triều-kiến, khi vua *Anh-tôn* lui về rồi, thượng-hoàng ngồi nghĩ, càng thêm buồn rầu, phẫn thì nhớ *Hán vương* và *Triệu-vương*, phẫn thì nhớ *Ô-phi* và *Mai phi*. Vừa ngày nào sum-họp một nhà, kẻ cười người nói, mà ngày nay thì ta chỉ chiếc thân vò-vò, biết cùng ai kể lể sau xưa.

Thượng-hoàng nghĩ vậy, mới thở dài mà than rằng :

— Năm trước thái hậu khuyên ta chớ nên truyền ngôi cho cốn, ngày nay ta nghĩ mới lấy làm hối. Thái-hậu bị bệnh đã hai tháng nay mà thuốc-thang chẳng có ai săn-sóc. Hai vị thân-vương đều phải thụ-phong đi nơi khác, mà *Ôn-phi* và *Mai phi* cũng phải đi theo con. Chỉ còn một đứa con nhỏ ở lại thì ngày đêm luống những ngẩn-ngơ nhớ mẹ, khiến ta trông thấy, càng thêm nỗi xót-thương. Con ta lên nối ngôi, cũng bởi là bậc trung tài, cho nên một vị thiên-tử đường-đường mà phải bỏ tay chịu quyền hữu-hoàng hậu. Chẳng lẽ bây giờ ta lại lập người khác. Toái-hận nguyên là một người có công với ta, từ khi vào cung làm đến giờ, vẫn một lòng hiếu-thảo, nếu ngày nay ta lập *Hán-vương* hoặc *Triệu-vương* thì lẽ thái-hận không được yên lòng.

Thượng hoàng nói xong, lại cúi đầu ngẫm-nghĩ bỗng cười một tiếng mà rằng :

— Ta truyền ngôi cho con là muốn để hưởng lấy cái phúc thanh-nhàn, thế thì ngày nay ta chỉ nên đoạn-tuyệt trần duyên mà đi tu là hơn cả. Ta nghe nói trên cõi *Nữ đài-sơn* có các vị cao-tăng đắc-đạo, ấn là ta lìm tới đó, để tu luyện lấy phép trường-sinh. Nhưng còn phiền về nỗi ta xưa nay vẫn ở trong cung, ngoài ra chẳng biết đường đi lối lại nào cả, chiếc thân vò-vỏ, làm thế nào mà lần-mò cho tới *Ngũ-đài-sơn* được. Về mỗi khi ra ngự, lắt có văn-võ bộ-vệ, biết dùng kế gì mà lén đi.

Thượng-hoàng đang nghĩ quanh nghĩ quẩn, chưa quyết định bề nào thì bỗng thấy nội-giám *Quyền-xương* qui xuống mà tâu rằng :

— Muôn tâu thượng-hoàng ! Người là một bậc chí tôn vô thượng, chẳng hay có sao ngày nay kẻ hạ thần trộm thấy long-nhan lại có về không vui.

Thượng hoàng thở dài mà than rằng :

— *Quyền xương !* Nhà-ngươi là người tâm-phục của ta, mà sao phàngươi lại không biết bụng ta vậy. Nhưng ngày nay chỉ ta đã quyết, chẳng hay khi ta vắng mặt rồi thì nhà-ngươi tự xử ra thế nào ?

Quyền xương nghe nói, sợ loát mồ-hôi ra, rồi lạy đôi đầu mà tâu rằng

— Muôn tâu thượng-hoàng ? Chẳng hay có sao thượng-hoàng lại nói cân-lý. Nay thượng hoàng dẫu có tuổi, mà dung-nhan trông vẫn quắc-thước, kẻ hạ-thần thiết tưởng ngày xuân còn dài.

Thượng-hoàng lại cười mà phán rằng :

— Người ta dẫu thọ chẳng qua trăm tuổi, rồi lại cũng không tránh khỏi sự chết. Ngày nay ta làm thế nào mà tránh sự chết cho được !

Quyền-xương lại lạy đôi đầu mà tâu rằng :

— Khi thượng-hoàng trăm tuổi, giã-sử cái thân khuyển-mã này còn sống thì cũng quyết xin hầu long-giá mà đi theo.

Thượng hoàng nói :

— *Quyền-xương* ! nhà người muốn bỏ sống mà theo ta chết thì chi-bằng tránh sự chết mà theo ta sống là hơn, nhưng chẳng hay nhà người có liều bỏ thân gia được không ? ta đây chán đời đã lâu, vẫn muốn tìm nơi thanh-tĩnh, nghe nói trên núi *Ngũ-đài-sơn* có nhiều cao-tăng, vậy định lên đi một vài năm để tu-luyện lấy phép trường-sinh, rồi sau sẽ trở về cung, phỏ-người có theo ta cùng đi được không ?

Quyền-xương nghe nói lại lạy mà tâu rằng :

— Muôn tâu thượng-hoàng ! Nẫu thượng-hoàng đi tu, kẻ hạ thần cũng quyết lòng xin theo, nhưng chỉ sợ tu-hành khổ-hạnh, nắng-sương lam-lũ, dưa muối lần-hồi, thượng-hoàng chịu sao cho nổi. Lại còn một nỗi rất khó chịu nữa là thất-tình lục-dục đều phải nghiêm giới thì quả tu mới gỡ được toàn. Còn một việc này xưa nay thánh-thượng vẫn không dám nói ra, ngày nay cũng xin tâu bày để thượng-hoàng soi-xét. Số là trong hộ tôn-thất, bây giờ bé đẳng rất nhiều. Hữu-hoàng-hậu chỉ biết chuyên quyền mà quá tin lời những kẻ gian-ninh, hay dùng vàng bạc giao-thông với các quan triều-thần để làm điều trái phép, thế mà thánh-thượng nào có thấu-tình. Kẻ hạ-thần chỉ mong sao cho vợ chồng Tương vương lớn đây, họa may việc này mới an-toàn về sự được.

Thượng-hoàng cười mà bảo rằng :

— Nhà-ngươi nhắc chi đến chuyện ấy nữa ! từ xưa các vua sáng-nghiệp, bỏ dễ mấy người truyền được. Vả-chăng, chẳng qua muốn việc hồi trời, lòng ta đây đã quyết lánh ra ngoài vòng trần-tục. Ta muốn lên đi mà không cho ai biết, vậy nhà-ngươi nên vì ta nghĩ kế mau mau.

(Còn nữa).

Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN
Imprimerie du Trung Bắc Tân Văn
Cession d'insertion

NĂM THỨ MƯỜI MỘT. — SỐ THỨ 1788 MỖI SỐ : 04 03 NGÀY THỨ BẢY 27 JANVIER 1933

Trung Bắc Tân Văn